

hugo uocabatur. Nocte quadam cum iam dictus gunterus esset in pratis transmarinis. ancilla pueros eius antequam irent cubitum ad requisita nature in curiam ducebat. Que cum staret iuxta illos: ecce spes quaedam mulieris in ueste niuea et facie pallida. contra ipsos ultra septem respexit. Que cum nichil loqueretur et ancilla in aspectu eius horreret: monstrum idem possessionem hugonis que proxima erat adiens. ultra septem illius etiam respexit: deinde ad cimiterium de quo venerat rediens. Post paucos uero dies infans gunteri maior infirmatus. ait. Septimo die moriar. Post alios septem dies morietur durina soror mea. Deinde post ebdomadam morietur soror mea minor. Quod ita factum est. Post mortem uero infantum: mater et ancilla defuncte sunt. Eodem tempore obiit hugo et filius eius. Horum testis est subprior noster gerlacus. **Itē de monstro quod de uno sepulchro exit**
Simile aliud intrans. lxxiii.
 Contigit in ecclesia bünensis. Tempore quodam dictis uesperis. cum scolares in ipso crepusculo ludos exercebant in claustris: uiderunt de uno sepulchro cum in quibus canonici sepeliri solent. speciem quādam humane forme egredi: que super aliqua sepulchra deambulans. in quoddam sepulchrum sedemissit. Post breue tempus mortuus est quidam canonicus: et in eodem tumulo de quo fantasma illud egressum est. positus. Deinde post paucos dies. aliter canonicus in eadem ecclesia moritur: et in loco ubi ingressum fuerat

sepelitur. Christianus bünensis monachus noster. eidem uisioni interfuit. Huiusmodi uisionibus quādoque futura presignantur. **Ad** Scdm her que dicta sunt: bñ quos dñs inuenierit uigilantes. **Mo** Occasione huius uerbi: referam quod mihi audiui.

De monacho qui in alia cadens exspirauit dñi legeretur cñm. Vigilate

Qum in alia domo **et c. lxxv.** Ordinis nri dyaconus legisset euangelium de confessoribus. scilicet. Vigilate quia nescitis qua hora dñs uester uenturus sit: uerbis eisdem completis. quidam monachus in choro cecidit et exspirauit. Et tinnuerunt omnes uerborum domini effectum considerantes. Vnde frater quia nescimus qua hora dñs noster uenturus sit: uigilemus fide. uigilemus et opere: ut cum uenerit et pulsauerit per mortem: confestim et leti aperiamus ei. Quod nobis prestare dignetur dñs noster ihesus christus: qui uenturus est iudicare uiuos et mortuos et seculum per ignem. amen.

Explicit vndecima distinctio de morientibus

Incipiunt capitula duodecime distinctionis de pñis mortuorum. i.

- D**e penis et gloria mortuorum. ii.
- D**e pena lodewici langraui. iii.
- D**e pena cuiusdam pñis alimanie. iv.
- D**e clerico cuius corpus dyabolus in loco anime uegetabat. v.
- D**e pena wilhelmi comitis iudacensis. vi.
- D**e pena sacerdotis cuius animam per rochiam sui agnauerunt in puteum. vii.
- D**e pena sculteti de kolmore qui viii.

missus est in vulcanū. **viii.**

Item de sculteto de lechemich qui missus
est in eundem montem. **ix.**

Item de Brunone de Flyter qui in eūde
vulcanū proiectus est. **x.**

Item de pena brunonis filij eius qui in
inferno propinatum est. **xi.**

De euerhardo milite q̄ se erexit ī feretro.

De decano palerense quem rex **xii.**
archurus mutauit ad montem giber.

De pena bertolphi ducis ceringie **xiii.**
qui missus est in vulcanū. **xiiii.**

De pena friderici militis de kelle. **xv.**

De henrico noto qui post mortem mul-
tis uisibiliter apparuit. **xvi.**

De tornamento occisorū iuxta nōte uache.

De waltero de milene. **xvii.** **xviii.**

De milite mortuo qui nocte serpentes
et bufones loco pisciū ante portam filij
suspendit. **xix.**

De barvaro qui post mortem uxori
apparens dixit sibi elemosinas nichil p̄fuisse.

De pena concubine cuiusdam **xx.**
sacerdotis quam dyabolus uenabatur.

De sanctimoniali que infante **xxi.**
a se oculum ignitum circumferebat.

De iordano cardinali. **xxii.** **xxiii.**

De euerwaco ad infernales p̄s deducto.

De purgatorio cuiusdam **xxiiii.**
usurari leodicensis. **xxv.**

De purgatorio cuiusdam prioris
de clauualle. **xxvi.**

De purgatorio marie in frisea. **xxvii.**

De purgatorio cuiusdam matrone
propter artes magicas. **xxviii.**

De monacho qui post mortem socio
apparens dixit. non putabam dominū
ita fuisse districtum. **xxix.**

De scolastico qui post mortem in pruli

tabulam percussit et cadit. **xxx.**

De iohanne sacrista uilariensi qui
apparuit abbati. **xxxi.**

De purgatorio abbatis qui multis
iuit ad laborem. **xxxii.**

De mortuo qui elemosinas preposuit
orationibus. **xxxiii.**

De mortuo qui petiuit tres missas in
ordine nostro. **xxxiiii.**

De purgatorio xp̄istiani monachi
uallis sancti petri. **xxxv.**

De purgatorio sanctimonialis in
rijndorph cui sc̄s benedictus assistit. **xxxvi.**

De purgatorio margarete s̄monia-
lis de sancto saluatore. **xxxvii.**

De purgatorio wilhelmi monachi. **xxxviii.**

De purgatorio s̄i patricij. **xxxix.**

De monacho qui idem purgatorium
intrare uoluit. **xl.**

De pena abbatis corbeie. **xli.**

De pena rudingeri et potu eius.

De pena sacerdotis propter **xlii.**
sclauinam peregrini. **xliii.**

De gloria t̄metrudis abbatisse in
dyetkirchen. **xliiii.**

De gloria s̄monialis que azelme
apparuit in sp̄ra ignea et de tunica s̄i

De gloria monachi **xlv.** **dauid.**
cuius anima ad militem sagute fuit añ dei.

De scolare cuius anima in **xlvi.**
specie columbe assumpta est. **xlvii.**

De manu scriptoris in arinsburgh.

De odore magistri per c̄toris. **xlviii.** **xlvi.**

De predatore ordinis p̄monstratensis.

De ciue in cuius crucibus. **i.**

scriptum erat aue maria. **ii.**

De conuerso qui dixit petrus s̄i quasi

lapide maximo premit cū moreretur.

De morte theoderici et guthberi. **iii.**

De comerso qui dixit asseruentem **lvi.**
ordinem maximū habere premū in celo.

De glificacōe pedū cuiusdā mgti. **lviii.**

De dauid monacho qui oculos **lv**
in solem defixit. **lvi.**

De totulz electorū post resurrectionem.

De epimpho templario. **lvii.** **lviii.**

De sancta maria que obtinuit ne an-
gelus secundo bucinaret. **lx.**

De celesti iherusalem et gloria sanctorū.
De penis et gloria sanctorū.

Sicut hora
vndecima
diem ad
occasum
trahit: ita
duodecim
eundem
concludit.
Bene autē
in duodeci-

ma distinctione tractandū de finis
mortuorū arbitror: quia die com-
pleto laborantes in uinea remun-
rantur. Vnicuique hominū dies suus
est presens uitā: uideat quomō labo-
ret in ecclesia. Dies hec quibusdā
breuior: quibusdā longior: quibusdā
clarior: quibusdā obscurior efficitur.
Duo sunt loca eternaliter a deo spara-
ta: in quibus labor diutius remun-
ratur: celum saluorū et infernus.
In celo merces est iustorū: in inferno mer-
ces reproborū. Quanta sit merces
iustorū: quā ineffabilis: ysaias breui
sermone concludit dicens. Oculis nō
uidit: auribus nō audiuit: que preparasti di-
ligentibus te. De penis inferni que

innumerabiles sunt: nouem specialius
notantur: que sequenti uersiculo com-
prehenduntur. **Dixit. m. n. o. u. e. r. m. i. s.**
fl. a. g. r. a. u. n. n. o. u. a. p. u. s. p. u. d. e. r. h. o. r. r. o. r.
Hec tormenta nouem: sine modo q̄
carent. Est adhuc tertius locus post
hanc uitā quibusdā electis ad pur-
gandū deputatus: et a re purgatori
innocentis. Hic temporalis est du-
rans usq; ad diem iudicii. Quanta
uero sit futura gloria bonorū: siue
pena malorū: quibus etiam suffragi-
is iuari possunt hi qui in penis sūt
purgatoriis: et si non plene quod pr-
suis est impossibile. ex his tamen q̄
secuntur exemplis maiora poteris
perpendere. **De pena lodeuini lant.**

Lodeuicus **grauis.** **h.**
laugrauitus maximus citā
fuit: de quo supradictū est in distinc-
tione prima. caplo tricesimo quarto.
Hic cum moriturus esset: precepit
amicis suis dicens. **N**on ut mortuus
fuero. cucullam orditis asseruentis
michi induite: et ne hoc fiat me uiuē-
te diligentissime cauate. **O**bedierūt
illi: mortuus est et cucullatus. **Q**uod
ubi miles quidam uidit: cōmisito
ues yronice allocutus est dicens. **V**e
non est similis dñō meo in omni uir-
tute. **Q**uando miles erat nō habuit
parem in actibus milicie: factus nō
monachus omibus est forma disci-
pline. **A**nima uero eius cum cōducta
fuisset de corpore principi demoniorū
presentata est: sicut quidam mani-
festissime reuelatū est. **S**edente eodē
tartarico super puteū. et caphum i
manu tenere: huiusmodi uerbis

languinū salutauit. **B**enignus ac dilectus amicus noster: ostendite illi tridinia nra: cellaria nostra: sicq; eū reducat. Deducto misero ad loca penarum in quibus nichil aliud erat. nisi plangitibus fletus et stridor dentium. et reducto: sic princeps principē affatur. **H**abe amice de capto meo. Illo ualde reluctantē cum nichil proficeret. imo coactus biberet: flāma sulphurea de oculis auribusq; naribusq; eius erupit. **P**ost hoc sic inquit. **M**odo considerabis puteum meum: cuius profunditas sine fundo est. **M**otoq; operimēto: eum intus misit et remouit. **E**cce iste est puteus in quo eum clericus uidit. sicut predictum est in prefato caplo. **De pena cuiusdā principis alemanie.**

Non est diu q̄ alter **Capl. iii.** **Q**uidam princeps alemanie mortuus est. **P**ost cuius mortem cū quidam sacerdos an multa bona fecerat. die noctuq; lacrimis et gemitu deo pro illius anima supplicaret: uelut q̄s sanctorū ei in oratione assistens. ait. **Q**uare tantū laboras pro homine hoc dāpnato? **N**ichil enī illi prodest: imo magis obest. eo q̄ anima eius in profūdo inferni dimersa sit. **R**espondente sacerdote. dñe multa bona fecit michi multū enī illi teneor: sed subiūxit. **C**essa pro eo orare. quia anno integro anteqm sepeliretur mortuus est: cuius corpus malignus spiritus loco aīe uegetabat. **F**uerat idem princeps tyrannus maritimus. uir magnanimus modicū habens timoris dñi. **de clerico**

Quā corp? **dyabolus uegetabat.** clericus quidam loco aīe. **iii.**

tam egregiam et tam dulcem uocem habuit: ut audire illam delitiae reputarentur. **D**ie quadam uir religiosus superueniens. et uocis illius dulcedinē audiens. ait. **V**ox ista hominis non ē: sed dyaboli. **C**unctis uero admirantibus demonem adiucant. et exiit: cadauere mor corruēte et fetente. **E**t intellexerūt omnes idem corpus a demone diu fuisse ludificatū. **R**ūc reuertamur ad tormenta tyrannorum. **De pena wilhelmi comitis juliacensis. v.**

Nulla entenich que in territorio būnensi sita est. miles quidam nobilis walterus nomine habitauit: tam domui nre qm ordini satis obsequiosus. **H**ic cum grauitate infirmaretur solus q̄ iaceret: dyabolus illi ad pedes lectuli uisibiliter apparuit. **I**n cuius aspectu cū primū terreretur: postea confortatus ait. **V**nde uenis uel quid queris? **R**espondit ille. **D**yabolus sum. aīam tuam tollere ueni. **D**icente milite. recede leccator: certe aīam meam nō tolles: xpo me cōmendo. **C**ū ergo miles ille loqui cum ipso delectaretur. ait. **H**ic in ubi est anima dñi mei wilhelmi comitis iuliacensis? **R**espondit demon. **N**on est castra uicina. wolkimburch et brachinfels. **P**auli inquit. **E**t ait. **P**er fidem meam tibi dico. si ferrea essent tā castra qm eorū montana. et in illū locum mitterentur ubi aīa wilhelmi ē. anteqm superciliū superius inferni iūgi posset. liquefierent. **Q**uo dicto: mor cachinnādo subiūxit. **A**rdor ille balnei lacteum ei est: in futuro quādo corpus suū anima resurget tunc primū penam debitā recipiet. **R**egistis

de anima henrici comitis leynensis: respondit. Certe nos illam habemus. De pena tamen illius nichil expressit. Audi nunc qualis predicti comitis finis fuerit et pena. Infirmatus uero in castro suo nydecke: pro quadam contumelia sibi illata uenit coloniā. Qui cum rediret: in uia defectum cordis incurrit et ait. Ochy nūquā de cetero uidebo coloniā. Qui in terram depositus. cum in ediculis diceret mortem esse in ianuis: subiecit. Consulo tibi ut uxorem tuā recipias. Respondente illo non faciā: supplicauit ei pro quodam milite quē diu incarcerationat. Nequaquā egredieretur me uiuente. Tunc medicus. Ergo ante diem crastinū egredietur. Quod ita factum est. Cum uero mortuus esset. in sinu cuiusdā matrone quā uirō proprio tulerat iacebat. Qui cum illa diceret. dñe quid faciam post mortem uestram: respondit. Iuueni nubere debes militi. Hec ei uerba ultia fuit. Eadem nocte sanctimonialis quidam scā maritū in colonia. in locū penarū transposita est: in quibus putrem magni horrores ignes tectū operculo. inter flāmas uidit sulphureas. De quo cū sinū ductorem interrogasset: respondit ille. Due tantū anime in illo sunt: anima uidelicet inuacanti imperatoris. et anima comitis iuliacensis. Mane uisū retinās cum eadem die rumor insonuisset colonie de morte eiusdem comitis: uisionem fuisse ueram intellexit. Iustum enī fuit. ut qui pares erant in culpa: conformes fierent in pena. Anno prædicto canonicus quidam aquensis. re-

tulit michi de eodem comite uisionē satis terribilem. Post mortē inquit suam cuiusdam incluse cui benefecerat uisibiliter apparens. vultu lurido ac macilentio ait. Ego sum miser ille wilhelmus. quandoq; comes iuliacensis. Quem dum illa interrogasset de statu suo. respondit. Totus ardeo. Et cum leuasset uestem iulissimā quam indutus uidebatur. mox flamma erupit: sicq; cum ciuitati disparuit. Audi nunc de pena cuiusdā mali sacerdotis. *de pena plebani cuius dñm prochiā sui in puteū aggrauerūt.*

Erat in quadam .vi. uilla sacerdos infortunatus. luxurie et comessacionibus uacans: animasq; sibi commissas omnino negligens. Qui cū mortuus fuisset. per prochiā sui sub eo defuncti. sarcis comprehensis in locis infernalibus illū arrare ceperūt et dicere. Tibi commissi fuimus. tu nos neglexisti: et cū peccarentus neq; exemplo nos reuocasti. Tu occasio nrē dampnationis fuisti. Quem cum aggrauerūt lapides post eum mittendo: ille in puteū cadens nusquā comparuit. Hec uicem religiose de illo sunt ostensa. *de pena sculteti de kolme qui missus est in tempe quodā vulcanū. vii.*

Cueus quibusdā peregrinationis grana profectis iherosolimā: cum in reditu nauigarent iuxta montem vulcanū. cuius perpetua sunt incendia: nocēs huiusmodi de illo reformuerūt. Beneuolent amico noster scultetus de kolmere. frigus est: ignem ei copiosum preparare.

illi personam cognoscentes diem et horam notauerunt: et cum ad propria redissent eundem scultetum die et hora eadem defunctum fuisse reppererunt. Tunc accersientes eius uxorem: quid audierint indicauerunt. Quibus illa respondit. Si sic res se habent: dignum est ut illi succurrant. Moxque omnibus relictis loca circuit sanctorum: elemosinis et orationibus pro anima illius deo supplicando. *Itē de sculteto de letheuich qui eam missus ē in vulcanū. vni*

Alio tempore quidam flammigi cum mare transiret: de eodem monte vulcano vocem huiusmodi audierunt. Bonus amicus noster sywardus huc uenit. suscipite illū: qui cum multo stridore missus est in vulcanū. Nam et ipse scultetus fuerat in letheuich. Illi notantes tempus et nomen persone. reuersi iam dictam uellā intrauerunt: et cum de sculteto requirerent. eum eadem die et hora qua uocē audierunt in mari. obisse reppererunt.

Itē de brunone de flutert q̄ etiam in

simile vulcanū ductus ē. ix.
Est quod sequitur. Cum tempore quodam concadus sacerdos de rycicassel. cum aliis prouincie nre peregrinis mare transiret: ante vulcanū uox talis in eo audita est. Hic uenit brunno de flutert: suscipite illū. Que uox cum ab omnibus fuisset audita: ait predictus sacerdos confratribus suis. Testes estis uos omnes huius uocis: et statim notauit in tabula. eis presentibus diem et horam dicens. Reuera. dñs brunno mortuus est. Cū uero redirent a iherosolima: obuios

habuerunt peregrinos prouincie sue. Quos cum interrogassent de statu predicti brunonis: perreperunt ab eis q̄ mortuus esset. De tempore autem sciscitantes. inueniunt eundem diem quo uocem in vulcano audierunt. Concadus uero non multo post factus est monachus in bergis. *Item de pena brunonis filij et̄ aut in inferno p̄dem brunno p̄matum est. x.*

Eodem tempore quē plenius suis uicis qm̄ possessionibus hereditauit. Erat enim ipse sicut et pater auarus ualde. pauperū exactor: et simi modū luxuriosus. Ipse est brunno de flutert. p̄ncerna comitis de monte. In cuius obitu obsessa quedā libera ta est a demone. Cum die quādam demum ueraretur: direxit quidam ad demone. Dic nobis. ubi fuisti uel quare reuersus es? Respondit ille. Vero maritum fecimus habuimus. Ad obitū brunonis congregati fuimus ad instar pulueris terre. Cuius animā cum gaudio deducentes ad inferos. locauimus eam in sede debita: potulum infernalem ei propinantes. *de euerardo milite qui se erexit in fe*

retro. xi.
Eodem tempore mortuus est in eadem prouincia alius miles euerhardus nomine. et ipse uir criminiosus sicut superior. Media nocte dyabolus corpus eius erigens in feretro: cunctis qui aderāt terrorem iniecit. Trementes amici eius ludificationē demonū: corpus ligantes ante missam illud sepelie runt. *de decano paleruesē qui rex arcturus iurauit ad montē giber.*

Eo tempore quo henricus .xiiij. imperator subiugauit sibi siciliam: in ecclesia palerrensi quidam erat decanus. natione theutonicus. Hic cum die quadam suū qui optimus erat perdidisset palefredū: seruum suū ad diuersa loca misit. ad querendum illum. Cui homo senex occurrens ait. Quo uadis aut quid queris? Dicit illo: equū dñi mei quero. subiecit homo. Ego noui ubi sit. Et ubi est inquit. Respondit. In monte gyber: ibi eum habet dñs meus rex archurus. Idem mons flāmas euomit sicut vulcanus. Stupente seruo ad uerba ei: subiūxit ille. Dic dñs tuo ut ad dies quatuordecim illuc ueniat. ad curiam eius sollempnē. Quod si ei dicere omiseris grauitus punieris. Reuersus seruus que audiuit dñs suo exposuit: cum timore tamen. Decanus ad curiam archuri se inuitam audientis et uertens: infirmatus die prefato moruus est. Hec godefchalcius canonicus hūmensis uobis retulit: dicens se eodem tempore ibidem fuisse. *De pena bertolphi ducis ceringie missi i vul-*

canū. xiii.
Quarta hoc triēniū *canū. xiii.* homines quidam ambulātes iuxta eundem montē gyber: uocem ualidam in hec uerba audierūt. Prepara focum. Modico facto interuallo: idem clamatū est. Cumq; tertio clamaret: respondit nescio quis. Cui p̄parabo? Et ille. Dilectus amicus m̄: hic uenit dux ceringie: qui plurimū uobis seruiuit. Illi notantes diem et horam per litteras audita regi frederico mandauerūt: interrogantes si aliq̄s

in eius imperio fuisset mortuus dux ceringie. Et compertū est eadem hora bertolphū ducem fuisse defunctum. Erat autem idem dux tirānis inanis. tam nobiliū qm̄ ignobiliū exhereditator: et fidei catholice desertor. Qui cum non haberet prolem. instigante uicio auaricie plurimā congregauerat pecuniam. Cum autem moriturus esset: rogauit sibi familiares. ut omnes suos thesauros conflarent in massam. Requisitus de hoc: respondit. Ego noui q̄ cognati mei de morte mea gaudentes. sibi diuident thesauros meos. Si autem in massam fuerint redacti: inuicem se occident. Vides quanta inuidia: he fecam tibi nūc aliqua exempla de penis predonū. *De pena frederici de kelle militis. xiiii.*

Quibus quidam andernatenis *o* erkimbertus nomine. cum die quadam ante lucem iret ad quoddā plantū. quidam ei occurrat in dextrario nigerrimo: de cuius narib; fumus et flamma procedebāt. Nunc uiam trepidam tenebat: nūc exorbitans in campū discurrebat. Hec uidens erkimbertus primū ualde territus est: et quia declinare non poterat. seipsum confortans. cruce se signauit contra dyabolum: dexteram armans gladio contra hominē. Ignorabat enī quid esset. Cui cū propinquasset. cognouit eum quēdam militem fuisse nōiatū imper defunctū. nomine fredericum de kelle. Videbatur enī artū amictus pellibus ouinis: molem terre gestās in humeris. Ad quem erkimbertus. Et tu uos dñs fredericus? Respondit illo

ego sum: subiecit. Unde uenitis: et quod significant ista que uideo? Ego inquit in maximis penis sum: pelles istas cuiusdam uidue tuli. quas nunc ardentes secum habeo. Similiter partem cuiusdam agri michi iuste uendicaui: cuius pondere modo premo. Si filij mei ista restituerent: multum penam meam alleuiarent. Sicque ab oculis eius euamuit. Qui cum recitasset die altera uerba patris filijs. maluerunt illum eternaliter in penis manere: quam dimissa restituere. **De henrico nudo qui post mortem multas**

n episcopatu apparuit. xv.
Treuereusi alter quidam miles erat henricus nomine. cognomine nodus. Nam et ipse maliciosus ualde: rapinas adulteria. incestus. peruria. hijsque similia uirtutes iudicans. Hic cum mortuus fuisset in prouincia meyneueli. in pellio ouino quo uti solebat uinum multas apparuit: domum filie maxime frequentans. Non crucis signa. non gladio poterat fugari. Gladio sepe cedebatur: sed non poterat vulnerari. Cum anna cum suis hoc consulerent dominum episcopum treuereensem iohannem: dedit consilium ut aqua clauo diuino superfusa. domus et filia nec non et ipse si adesset aspergerentur. Quod cum factum fuisset: de cetero non comparuit. Eandem filiam genuerat de ancilla sua. cum tamen haberet legitimam: quam cum fuisset adulta. miser corripuit. Non enim diu ex quo ista contingeret. Quantum autem delectentur demones in mortuorum illorum qui innocentes impetunt: subleuens declarat exemplum. **De torneamento occisionum iuxta montenake**

Sequenti nocte quando .xvi.
exercitus ducis louanie a leodi ensibus occisus est: seruus quidam comitis losensis iuxta montenake. locum scilicet occisionis transiens: circa noctis principium maximum ibi uidit torneamentum demoniorum. Neque inuidis spiritibus estimo tantam fuisse exultationem: si non magnam illic cepissent predam. De hijs uero qui in torneamentis cadunt nulla questio est. quin uadant ad inferos: si non fuerint adiuti beneficio contritionis.

De waltero de milene. xvii.

Sacerdos quidam de hesbania prope castrum comitis losensis dum in crepusculo noctis transiret de uilla in uillam: uidit in campo uicino maximum torneamentum mortuorum. ualde clamantium: domine waltere de milene. Erat idem walterus in militia nominatus: nuper defunctus. Intelligens sacerdos illos esse qui militum mundanas exercabiles representabant: subsistens circulum circa se fecit. Cumque uisio cessaret. et ipse procederet: iterum illos uidens fecit ut prius: sic usque ad lucem laborans. Referam tibi nunc exemplum de pena usurariorum. **De milite mortuo qui nocte serpentes et bufones locum piscium suspendit ante portam filij. xviii.**

Miles quidam moriens bonis de usura conquisitis filium suum hereditauit. Nocte quadam ad ostium fortiter pulsans: cum puer occurreret. et quid ibi pulsaret interrogauit: respondit. Intramittite me: ego sum dominus huius possessionis. nomen suum exprimens. Puer per foramen sepsit

prospiciens. annq; cognoscens respon-
dit. Certe dñs meus mortuus est; non
uos introiitum. Cumq; mortuus
pullando perseveraret. nec proficeret:
nouissime dicit. Defer pisces istos filio
meo quibus ego uescor: ecce ad portā
illos suspendo. Mane exiuntes. repere-
rūt in quodam ligamine multitudi-
nem bufonū atq; serpentū. Reuera
iste est abus infernalis: qui igne sul-
phureo decoquitur. **Mo** Quid sentis
de hys qui male uiuūt. et tamen eleo-
sinas multas faciūt. **Mo** Nichil eis
prodest ad uitam eternam. **De bawaro**
qui post mortem uxori apparens
dixit sibi eleosinas nichil profuisse. rix.

Non multi anni sunt elapsi q;
quidam ditissimus ministeri-
alis ducis bawarie defunctus est. No-
te quadam castrū in quo uxor eius dor-
miebat sic concussus est: ut terremo-
tus fuisse uideretur. Et ecce ostio ca-
mere aperto. quodam gigante niger-
rimo cum scapulis impellente ma-
ritus eius ingressus est. Quem cum
uidisset et nouisset: ad se illū uocās
super sedile lecti sui residere fecit. Nichil
uero territa eo q; frigus esset partem
operimenti sui scapulis eius suppo-
suit. Quem cum de statu suo interro-
gasset. tristis respondit. Penus eter-
nis deputatus sum. Ad quod uerbū
illa territa nimis: respondit. Quid ē
quod dicitis? Nonne elemosinas
magnas fecistis. ostiū ur̄m peregre-
nis om̄ib; patuit? Non prosunt uo-
bis beneficia ista: Respondit ille. Nichil
michi prosuit. eo q; ex uana gloria. nō
ex caritate a me facta sunt. Quem cū

de alijs interrogare uellet: respondit.
Concessum est michi tibi apparere: s;
non licet hic morari. Ecce ductor meus
dyabolus foris stat expectans me. Si
enī omnia folia arborū uerterentur
in linguas: tormenta mea exprimere
non possent. Post hec euocatus et im-
pulsus. totū castrū ut prius contine-
uocēs euulatus eius diucius audiūt.
Et hec est scriptura que dicit. Potētes
potenter tormēta patientur. Quam
graue peccatū sit luxuria sacerdotū:
sequens probat exemplū. **de pena con-**
cubine cuiusdā sacerdotis qm̄ dyabo-

Quoniam uenabatur. **xx.**
Cuiusdam sacerdotis cum esset
moritura. cum multa instancia calce-
os sibi nouos. et bene tactimatos fieri
petiuit dicens. Sepelire me in eis: ual-
de enī michi erūt necessarij. Quod cū
factum fuisset: nocte sequenti longe
ante lucem luna splendente. miles qui-
dam per uitam cum seruo suo equitās.
femineos euulatus audiuit. Miranti-
bus illis quid nam hoc esset. ecce muli-
er rapidissimo cursu ad eos properās
clamanit. Adiuuate me. Por miles
de equo descendens. et gladio circuli
sibi circumducens: feminā bene notā
infra illum recepit. Sola enī camisia
et calcis predictis induta erat. Et ecce
ex remoto quasi uox uenatoris terribi-
liter bucinātis: nec non et latus
canū uenatorū precedentū audiūt.
Quibus auditis illa diu nimis tre-
meret. miles cognitis ab ea causis. e-
quū seruo cōmittens tercas capillorū
eius brachio suo sinistro circū ligauit:
dextra gladiū tenens extētiū. Approci-

manente infernali illo uenatore: aut mulier militi. Sumite me currere: ecce appropinquat. Illo fortius eam retinente: misera diuersis conatibus militem pulsans. tandem ruptis capillis effugit. Eum dyabolus insecutus cepit equo suo eam inuadens: ita ut caput ei brachius penderet ex vno latere: et crura ex altero. Post paululum militi sic obuians: captam predam deportauit.

De sanctimoniali q̄ infantē oculū a se ignitū circūferēbat. xxi.

Sanctimonialis quedam de monasterio nobis uicinus quod nominare nolo. cum tempore quodam concepisset: ne proderetur eius stuprū patrū intra se necauit. Postea infirmata grauissime. ob nimiam uereturā confessis omnib; alijs stuprū et patricidū tacuit: sicq; exspirauit. Pro cuius anima cum quedam eius cognata plurimū laboraret: defuncta ei in oratione uisibiliter apparens. infantem ignitū in manibus gestauit dicens. Infantē hūc concepī et parturīui. animatum interfeci: unde illum indefinenter circumfero in tormentis. et est michi ignis ardens et deuorans. Q̄ si de hoc maritō peccato moriens confessionē fecissem: gratiam inuenissem. Ex quo colligit q̄ peccata que hic detecta non fuerunt per confessionē: in futuro per penalem dereguntur confusionem.

De iordano cardinali. xxii.

An te paucos annos romē quidā cardinalis defunctus est nomine iordanus. De ordine cisterciensi assumptus fuerat: sed uita ordinis minime concordabat. Erat enī auarus ualde: sicut

a quodam abbate audiui. habebat autem notariū nomine pandolphū. Hūc cum pro quodam negotio misisset: interim exspirauit. Eadem hora cum ille expleto negotio rediret: mane ante lucem turbam miserabilem in agro uidebat. Sedebant homines in iumentis. in ore caudas habentes: uersis dorsis ad capita illorū. Quos iordanus cuculla indutus nudis pedibus sequebatur: duobus demonibus seducētib; In quorū aspectu dū notarius nimis horreret: clamauit cardinalis. Pandolphe. pandolphe. Subsistente clerico. et dicente: quis es aut qd clamas: respondit ille. Ego sum iordanus dñs tuus. Dicente illo: quo ducimini: Respondit. Ante tribunal xpī. Et ille. Postis quid de uobis sit futurū: Non noui inquit deus scit. Sed cū illuc uenero. beatus petrus de cardinalia mea pro me reddaturus est rationē: sanctus benedictus de cuculla. Q̄ si illā michi obtinere potuerit: saluabor. Sin autem dampnabor. Sicq; oculis eius substractus est. Refecam tibi nūc quod ante biennū audiui. **De euerwach co ad infernales penas deducto.**

Theodericus trauiensis. xxiii.

Episcopus seruū quēdam habebat nomine euerwach. prouidū satis qui in diuersis locis bona illius dispēsauit. Erat enī in cōmisso fidelis. in administratione utilis. diligens ac circūspectus. Propter quod a dño suo amabatur. Vnde quidam ex officialibus ei detrahentes: ex inuidia accusabant illū apud episcopū dicentes. Domine: non fideliter ut estimatis euerwach bō

uestra dispensat: consulimus ut cū eo
computetis. Quod cum factū fuisset:
tā rationabiliter computauit. ut
omnē episcopo tolleretur suspitionem.
Habebat cū omnia notata in cartula
Sacerdotibus accusatoribus de compu-
tatione: cum episcopus respondisset
optime computauit: dixerūt illi. **N**e-
quaquā: sed computet nobis audientibus
et conuincatur maximū uobis dāpnū
intulisse. Quod cum ei intimatum
fuisset ab episcopo: ille timēs emulorū
insidias. maxime quia cartulam pēdi-
derat: ait intra se. **S**i aliquid modo in
computatione titubauero. oportet me
corqueri in corpore: uel usq; ad mortē
incarcerari. **I**nmissione igitur dyaboli
cuius instinctu ab iudis indebite uer-
abatur. campū solus intravit: ipmque
dyabolum aduocans: sic affatur dicens
Dñe. si michi occurreris in ista necessi-
tate. hominū tibi faciam: et in oībus
tibi parebo. **C**ui dyabolus respondit.
Si abrenūciaueris altissimo matriq;
illius. te suscipiam: et de omībus pericu-
lis cum multa confusione tuorum
emulorū a me liberaberis. **Q**uid plu-
ra? **A**brēnciat miser xp̄o. hominū
facit dyabolo: prospere succedit compu-
tatio. **A** illo tempore cepit dyabolus uir-
tutes magnificare: xp̄m uero blasphe-
mare. **Q**ui cū undecim ānis in hac blas-
phemia perseverasset: accidit ut magi-
ster oliuerus scolasticus coloniensis.
illudē crucem predicaret. **C**uius predi-
cationi ille intantū restitit: ut quadā
die cōmotus oliuerus diceret ei in audi-
entia totius populi. **T**ace infelix. **V**as
enī dyaboli es: qui et loquitur per os

tuū. cum tamen statum eius ignora-
ret. **Q**uapropter oliuerū occidere co-
gitabat. cupiens per hoc dño suo gra-
tū obsequiū prestare. **E**t ecce tertia
die subitanea infirmitate p̄occupatus
post paucos dies inpenitens defunctus
est: et ab eo cui se reddiderat ad loca
penarū deductus est. **P**rimo loco sicut
ip̄e resurgens a mortuis confessus est.
missus est in ignem intollerabilis ar-
dorū. ut diceret si ex omībus mūdi lignis
unus ignis esset confectus: mallem i
eo usq; ad diem iudicii ardere. qm̄ per
spaciū unius hore illum sustinere. **E**x
quo extractus. iactatus est in locum
tam frigidissimū: ut optaret redire i
ignem. **D**emū ductus est in tenebras
palpabiles. tantq; horrois: ut diceret
intra se. **S**i seruuiſſes deo centū ānis.
bene te remunerasset: dūmodo liceret
tibi redire ad frigus. **I**n hunc modū ser
reliquas penas quas scriptura enume-
rat pertransiuit. **Q**uo in extrema pe-
na posito. dñs opera eius priora confi-
derans: et ut passa uiuentibus recitaret.
misertus illius. angelū suū misit qui
diceret ei. **E**cce talem mercedē accipis:
qui seruisti dyabolo. **E**t subiūxit. **S**i
tibi liceret redire ad uitam. uelles pro
peccatis tuis satisfacere deo? **A**d quod
uerbū ille suspirans ait. **D**ñe si hoc est
possibile: nullam abinuerē satisfacti-
onem. **T**unc angelus. **D**ño placet ut
ad corpus redeas: et quia in cruce pec-
casti: per crucem satisfacies. **I**mo se in
feretio erigens: omnes exceptis duob;
in fugam cōuertit. **Q**uibus ait. **N**e ti-
neatis quia ego sum. **S**tattimq; sacerdo-
tem accersiens. peccata sua confessus ē:

de primo mortuorum

et crucem suscepit. cum dñs octone epō
transfretavit. In uia singulis diebus
in pane et aqua ieiunavit: iuxta equū
suū in quo uestes et arma eius porta-
bantur. nudis pedibus cucurrit. Et cū
petris secantibus sanguis profluens
uiam creuentaret: satis a confessoribus
arguebatur. Quibus respondit. Ma-
iora horū sustinui. Qui cum pene oīa
sua in xpī seruicio expendisset: cū pōm
episcopo rediens mare transiuit. Qui
cum reuersus fuisset ad uxorē suam:
sacro igne tactus est. Cui ardentī qua-
dam nocte in sompniis dictū est: quia
si ad ecclesiā scti nicolai accederet: sta-
tim conualesceret. Vbi dum orās qua-
tuordecim orationes dixisset nec conua-
luisse: desperatus ait. Sancte nicola-
e quid moraris. Mor ut quītrādecimā
incepit: perfecte cōualuit. Cū ecclesiā
de suo p̄monio reedificans: in ha-
bitu religioso cū uxorē suā deo et scō
nicolao deseruiuit. Punc de penis pur-
gatoris aliqua tibi proferā exempla:
causas purgatorii utiles satis subne-
cendo. *De purgatorio cuiusdam usur-*
arii leodiensis. xxiii.

Usurius quidam apud leodiū
defunctus est: et ab episcopo de
cimiterio eiectus. Uxor uero illius sedē
apostolicam adiens. cū pro cimiterio
supplicaret. et papa non annueret: i hūc
modū pro eo allegauit. Audiuī dñe q̄
uir et mulier vnū sint. et q̄ apostolus
dicat. virū infidelem posse saluari per
mulierem fidelem. Vnde quidq̄ minus
factū est a uiro meo. ego que pars cor-
poris eius sum libentissime supplebo:
parata enī sum pro illo includi. et deo

pro eius satisfacere peccatis. Supplicā-
tibus uero pro ea cardinalibus: ad mā-
datum dñi pape cimiterio restituitur.
Iuxta cuius sepulchrū illa domiciliū
fieri fecit: in quo se includens. elemosis
ieiuniis. orationibus. et uigiliis. die
noctūq̄ deum pro illius anima placa-
re studuit. Septem uero annis expleto:
ille ei apparens in ueste pallida. gra-
as egit dicens. Reddat tibi dñs. quia
propter tuos labores erutus sum de
profundo inferni. et de penis maximis.
Et si adhuc alius septem ānis similia
beneficia impenderis omnino liberabor.
Quod cum illa fecisset. iterū ei in ueste
alba et facie iocunda apparens. ait. Gra-
as deo et tibi: quia hodie liberatus sū.
Nequaquā predictus usurarius fuisset
a penis liberatus: si non habuisset fi-
nalem contritionem. Quantū uero
uicū auaricie deus in suis electis pu-
nat: sequens sermo declarat. *De*
purgatorio cuiusdam prioris de
monasterio clareuallē. xxv.
clareuallis prior quidam mortuus ē.
ut ad modū religiosus. et amator dis-
cipline p̄cipuus. Hic post mortē ante
dei azelme in oratione uisibiliter appa-
rens: forma et habitu statū suū satis
ostendit. Erat enī facies eius pallida
ac maculenta: cuculla tenuis et attrita.
Quem cum interrogasset quomō habe-
ret: respondit. In magnis penis hacte-
nus fuit: sed gratia cuiusdā fratris qui
michi plurimū astutit. in proxima sol-
lemnitate sctē marie dñe n̄re. liberabor.
Stupente illa ac dicente. nos putauim⁹
uos esse ualde sanctū: respondit. Nichil
aliud deus in me putauit: nisi q̄ nimis

fui sollicitus ampliare possessiones monasterii. sub specie uirtutis uicio auaricie deceptus. Audi nunc aliquid de pena luxurie. *De purgatorio marie in hoc tempore. frisa. xvi.*

H quando dominus henricus abbas noster uisitauit in claretampo; etiam sorores in nazareth uisitauit. Eadem nocte dictis matutinis. cum se paululum reclinasset: huiusmodi uisionem uidit. Vidit enim se esse in quodam loco parietibus clauso. in quo grauissima suspiria audiuit: sed neminem ibidem uidere potuit. Cumque audita suspiria duraret: causam admirans sic ait. Adiuro te per dominum nostrum ihesum christum: ut quid tu sis dicas michi. Tunc quasi aliquid accedere propius sentiens. nichil tamen uidens: audiuit responsum. Ego sum una misera anima. Et ille. Satis misere gemis. cum tamen ignorem causam miserie tue. Respondit illa. In acerbissimis sum penis. Ad quod abbas. Que est causa penarum tuarum? Cui illa. Quia non seruauit castitatem. Et ille. Fuiisti masculus an femina? Respondit. Femina. et nomen michi maria. Abbas subiunxit. Poteris ne uiuari. Et illa nichil respondit: sed ad preces conuersa sic ait. Rogo uos per omnipotentem deum. ut dicatis michi ad minus psalterium unum et aliquot missas. Cuius precibus cum libens amuisset: subiicit. Possem ne uidere te? Et ecce uidit coram se stare pulchram iuuenulam. conspurcatam more claustrali. et sub nigra tunica. Et statim expergefactus est. Dicta uero prima quid uiderit michi et ceteris qui tunc presentes eramus. retulit. Recitata est uisio

etiam sororibus de nazareth: sed non est mueta ibi maria. Cum uero uenisset in syon que etiam est domus sanctimonialium. post uerba exhortationis. uisionem retulit: mariam suam inuestigans. Et ecce una sanctimonialium matertera eadem marie hec audiens: secretum abbi dixit. Dñe. maria hec filia sororis mee fuit. sanctimonialis nigri ordinis: et est ante octo annos defuncta. Que cum fuisset in quadam grangia monasterii: quidam clericus eam corripuit et impregnauit. Cumque in partu periclitaretur uocans parentes cum reliquis amicis confessa est eis peccatum suum cum gemitu cordis. sicque exspirauit. Illi uero de salute anime eius desperantes: nichil ei beneficii impenderunt. Audiens hec abbas gratias egit deo. qui non tradit bestias animam confitentem sibi: plurima psalteria. orationes atque missas in monasterio. et in domibus religiosis ei obtinuit: exceptis hiis que ipse ei specialiter impendit. *De purgatorio cuiusdam matrone propter artes magicas. xviii.*

Miles quidam ueniens ad sororem bertradam inclusam de uoluntate steme. pro anima uxoris sue nuper defuncte illi supplicauit. Cui orati illa appaens: in penis magis se esse conquecta est. Que dum causam requireret penarum. eo quod pro honesta et bona muliere haberetur: respondit illa. Parte magica. Innui enim ne maritus meus cum alijs mulieribus peccaret si me odiret: et ego illi essem causa adulteriorum. Unde quibusdam artibus sicut edocta fueram: ad amorem meum illum inflamaui. Et quia in causa

non fuit libido. sed pia intentio: bene
potero iuari. **H**ec cum relata fuisset
militi: uxori ualde condolens. oracōibz
ieiunijs. et elemosinis illi succurrere
studuit: animā eius quibuscumq; po-
terat cōmendans. **Adū** Terribile est
q̄ deus iudicio nō tam minima. ita
grauiter punit. **Mo.** De hoc referā
exemplum. **De monacho qui post
mortem socio apparet dicit nō pu-
tasse dñm fuisse x̄ xxviii.**

Monachus quidam ordinis nr̄i
nuper quidam post mortem apparetis.
requisitus de statu suo sic respondit. **Adū**
qm̄ putassem dñm fuisse tam districtū
Nam minima que hic non fuerint p
satisfactionē deleta: obseruat. Deinde
subiūxit et hoc. **D**eus inquit ignoscat
prelatis nr̄is. quia magnis et multis
sepe nos subiciuit penis. **V**alde illorū
precepta ligant. **Q**uando enī idiscere
aliquid precipiūt. et subditi hoc minū
attendūt. uel p̄uipendūt: futuro iudi-
cio referuatur. **A**udi nūc de uicio p̄i-
nacie exemplum. **De scolasticō q̄ post
mortem ī pruli tabulā percussit et fudit**

In regno francie domus est. **xxx.**
que pruli dicitur. ordinis nr̄i. In hac
contigit res satis mirabilis. **A**dolescēs
quidam in eadem domo factus est no-
uicius: quem magister suus mox secu-
tus est. **Q**ui atq; factus fuisset mona-
chus: ita districte se habuit: ita singu-
laris fuit: ut abbas timeret. et p̄o
indiscreto feruore sepius argueret. **I**l-
le uero salutaribus monitis non acq̄-
escens. in p̄inacia sua perseuerauit:
sicq; post aliquot annos defunctus est.
Nocte quadam cum abbas quarta

feria ad laudes staret. et contra altare
respiceret: tres personas quasi tres can-
delas ardentes ad se uenire conspexit.
Quibus propius accedentibz cognouit
omnes. **M**edius fuit predictus scolasti-
cus. et ex utroq; eius latere duo cōuersi.
nuper omnes defuncti. **T**unc abbas
memor p̄inacie scolastici: interroga-
uit eum dicens. **Q**uomō habes. **R**espo-
dente illo. bene: mox subiūxit. **N**umq̄
aliquid passus es pro inobedientia tu-
a? **E**tiam inquit multa et maxima tor-
menta. **S**ed quia intentio mea bona
licet indiscreta fuerit: dñs mei misertus
est. nec sum dampnatus. **I**nterī choro
cantante uersiculū. pedes sanctorū
suorū seruabit: scolasticus signa sue
presentie ibi relinquere uolens. tabulā
substracā tam fortiter calce percussit:
ut frangeretur. **S**icq; disparuit. **A**bbas
tabulam fractam reparari non p̄uit
sit: in testimoniū tam manifeste uisio-
nis. **S**icut quidam nimis sūt p̄tinaces:
ita alii uerbis et signis nimis sūt leues.
**De iohanne sacrista uilariense qui
apparuit abbati. xxx.**

Sacrista quidam apud uilariū
meis temporibus defunctus est.
iohannes nomine. **H**ic quidem religio-
sus satis fuit: sed in uerbis atq; signis
leuem se exhibuit. **D**ie quadam post
mortem eius cum dñs henricus tunc
abbas nitraturus esset oratoriū: et vñ
pedem intus posuisset. clara luce p̄dñs
iohannes illi apparetis: ad pedes eius
prociuit orationes postulans. **Q**uo vi-
so abbas territus pedem retraxit: osti-
um post se clausit. **E**t iudicatū est a
fratribz causam purgatorū eius

maxime fuisse leuitatem. **Ad** Quid si ipsi abbates ordinis sui minus custodierunt? **Abbas** Sicut subiecto probabitur exemplo pene subiacebunt. **De purgatorio abbatis qui multus iuit ad**

Recitauit michi labores. **xxxi.** Imperator henricus maior cellerarius de clauistro uisione notabile. Congit ut die quadam haberem socium uie monachum ordinis nostri qui daret michi. Habebamus abbatem uirum in disciplina satis perfectum: excepto hoc solo quod pene nunquam cum fratribus exire uoluit ad labores manuum. Hic cum moriturus esset. et monachus quem pre ceteris diligebat ei seruiret: ait ei idem monachus. Domine rogo uos intuitu caritatis: ut infra hos triginta dies de statu uestro me certificetis. Respondit abbas. Si michi concessum fuerit: libenter faciam. Sicque defunctus est. Monachus uero quia multa fecerat ei bona. cotidie lacrimis in oratione deum pro illius excessibus placare studebat. Tricesima die cum iam monachus de abbatis reditu desperasset: illi oranti apparens ait. Ecce hic sum sicut promisi tibi. Erat a cingulo et sursum tam corpore quam ueste ualde clarus: crura uero eius ulcerosa ad instar carbonum nigerrima. Requisitus de statu suo respondit. Tormenta que in crucibus sustinui: nulla lingua posset exprimere. Dicite monacho que fuit causa tantorum tormentorum? Ille subiunxit. Quia frequenter de labore mansi. nulla certa necessitate me detinente. In residuo corpore: nichil penarum passus sum. Roga ergo aduentum ex parte mea. ut aliquas orationes pro me deo offerat: et spero me citius fore liberandum. Unde inquit sancta uos esse liberatum? Respondit ille. Ante hoc altare tibi apparebo. Dicta sunt hec priori. coniunguntur orationes. apparet iterum monacho: ab omnibus penis se ereptum gratulatur. **Non**

Miror utrum plus mortuis ualeant orationes uel elemosine? **Abbas** Audi de hoc solutionem cuiusdam mortui. **De mortuo qui elemosinas preposuit orationibus**

Quidam post mortem. **xxxii.** amico suo apparens. cum ab eo interrogaretur utrum sibi magis uellet impendi orationes siue elemosinas: respondit. Elemosinas elemosinas: orationes enim tepide sunt. Hic deuote uisitorum orationes excluduntur. **Non** Quid sentis de missis? **Abbas** Nulla oratio nulla elemosina ad exemptionem animarum misse potest comparari. In missa Christus orat: cuius corpus et sanguis elemosine sunt. Has elemosinas pauper quedam anima sibi dari post mortem rogauit: sicut sequens docet exemplum. **De mortuo qui petiuit tres missas in ordine nostro.**

Adolescens quidam. **xxxiii.** nobilis ad clarauallam ueniens receptus est in conuersum. Qui non alta sapiens sed humilibus consensuens: ad quamdam grangiā missus. factus est ibi opilio ouium. Qui cum die quadam oues sibi commissas in agro pasceret. apparuit ei quidam suus consobrinus in adolescentia defunctus. De cuius inopinato aduentu dum admiraretur et diceret. unde tam subito aduenis. et quid queris: respondit. Mortuus

sum et penis maximis crucior. Et conuersus. **P**oteris iuari nec ne? **R**espōdit. Si potero habere tres missas in ordine ur̄o: mor liberabor. Audiēs herēdū cum licentia magistri sui ad clarāuallē festinauit: et quid uiderit uel audierit priori reuelans. tres missas iam dicto defuncto impendi supplicauit. Cui prior grātiter amicus respondit. Ego unā celebrabo: duobus sacerdotibus alias duas iūgam. Dictis uero missis. mortuus iterū conuerso apparens grācias egit et dixit. Beneficio triū missarū que pro me dicte sunt: ab omnibus penis meis liberatus sum. **N**ec mirari debes si tantū ualeat dñi corporis imolatio: cum quibusdam animabus ad liberationem profic breuis uerborum absolutio.

de purgatorio xp̄iani monachi ualis sancti petri. xxxiii.

Qum moreretur bone memorie xp̄ianus monachus noster: abbas geuardus domi non fuit. Qui cū septimo die caplo presideret. et cantor diceret scdm̄ consuetudinē ordinis: dñe absolute fratrem nr̄m defunctū: hys uerbis eum absoluit. **R**equiescat in pace. Eadem nocte xp̄ianus quidā seniori presbitero nomine sifrido. tūc temporis nouicio. et nichil prorsus de hac absolute scienti apparens in sompnis. ait. Hodie liberatus sum. Qui cum uisionem magistro suo ludolpho recitasset: ille absolute ei recordatus. satis amiratus est uerborum uirtutem. **N**on miror si sancti sub quorū regula religiosi uiuūt. post mortem ceteris sanctis eis magis

succurrant? **M**o. Etiam sicut hic declarabitur. **de purgatorio sanctimonialis in rūndorp cui sanctus benedictus**

Non est diu q̄ **astitit. xxxv.** Sanctimonialis quedam in rūndorp. quod iuxta bñam sitū est elizabeth nomine. defuncta est. Est autem monasteriū ibidem de regula sancti benedicti abbatis. Diligebat enī eadem elizabeth specialiter sc̄m iohannem euangelistam: quidquid poterat honoris illi impendens. Habebat carnalem sororem in eodem monasterio: que aleidis uocabatur. **H**ec cum nocte quadam dictis matutinis. in lecto suo sedens officiū defunctorum decantaret: uocem circa se audiuit. Et cum requireret que esset: respondit. Ego sum elizabeth soror tua. Et illa. Quomō habes soror? Respondente illa. male quidē habui: sed modo bene sum. aleidis subiūxit. Profuit tibi aliquid sanctus iohānes quem tam ardentē dilexisti. **R**espōdit illa. Vere nichil. Qui michi astitit: sanctus pater noster benedictus fuit. Ipse enī gemma sua flexit pro me ante deū. **de purgatorio margarete sanctimonialis de monte sc̄i saluatoris.**

xxxvi. **Q**uia hoc triēniū. puella quedam paruula uouē ut puto annorū. in monte sc̄i saluatoris: in aduentu ipsius saluatoris mortua est. Defuncta uero clara luce conuētū stante in choro. chorūm intrauit: ante altare profunde satis inclinauit: sic in locum suum ubi stare solita erat. sedens. Quā iuxta se alia puella pene eiusdem

etatis stare uidens. et mortuam cognoscens: tanto horrore concussa est ut notaretur. **R**equisita uero a dña benigna abbassa. cur ita in choro concuteretur: respondit. **S**ic et sic soror gertrudis in chorum uenit: et cum dictis uesperis commemoratio fieret dñe nre scē marie uirginis. ad collectam se in terrā prostrauit. **F**inita collecta se erigēs: abiit. **H**ec fuit causa horrois mei. **A**bbatissa illusiones timens dyabolicas. ait puelle. **S**oror margareta. si denuo uenerit ad te soror gertrudis: dic ei. **B**one diuite: et si responderit tibi dñs. interroga unde ueniat. uel quid querat. **S**equenti die iterū illa uenit. et salutata cum respondisset dñs. puella subiunxit. **B**ona soror gertrudis. unde tali hora uenis. uel quid queris. **R**espondit illa. **N**o satisfactionē huc ueni. **Q**uia libenter tecum in choro susurreau. semper na uerba proferens: idcirco in eodem loco iussa sum satisfacere: ubi me contigit peccare. **E**t nisi tibi de eodē uicio caueas: eandem penam moriens sustinebis. **C**um quarta uice predicto modo satisfecisset: ait consorori. **M**odo satisfactionē meam compleui: de cetero me non uidebis. **Q**uod ita factum ē. **N**am ea aspiciente tendebat uersus cimiteriū: mirabili uirtute murū eius transcendens. **E**cce tale fuit purgatoriū huius uirginis. **Q**uibusdā sola carencia diuine uisionis purgatoriū est: sicut in hoc patet exemplo. **D**e purgatorio wilhelmi monachi.

Monachus quidam .xxxvii. wilhelmus nomine. apud nos defunctus est. **P**uer quidē ad ordinem

uenit: quia purus et impollutus. **B**ene nobiles erat. sed uirtus mentis magis illum nobilitauit. **C**ompleto anno probationis. sequenti die cepit infirmari: et post paucos dies sancto fine decedens. **Q**ui statim post mortē cuiusdam monacho apparens. cum de statu suo requireretur: respondit se esse in penis. **D**e quo uerbo cum ille territus fletet et diceret. si tu es ī penis qui nūquā peccasti. quid fiet de me peccatore meiq; consimilibus: consolās cum defunctis ait. **N**oli flere. quia nullam aliam patior penam nisi q̄ nondū uidi deum: ip̄am dilationem glorie penā reputans. **E**t adiecit. **A**ch qm̄ clarum erit. quod statim ueniet ante deum. **R**ogate inquit ex parte mea dñm abbatem. ut in capitulo orationes iniūgat pro me ad tempus et ut ip̄e pro me dicat collectam: sicq; liberabor. **D**icente monacho. unde erit collecta illa. **R**espondit. **D**e scō michaele. **M**ane cum uisio recitata fuisset dño henrico abbati. ip̄e de archangelo statim celebravit: et ī caplo psalmū. quemadmodū desiderat ceterū ad fontes aquarū. dicendū per septem dies omnibus pro eo iniūgens. **S**upra uirtus orationū. **C**onrado nūc priore loci sancte marie stante in choro cum in uno uersiculo leuiter doxnitaret. sepe dictum wilhelmū sub pallio bñe dei genitricis marie stare conspexit: cum multa gratulatione dicentem. **M**odo omnino liberatus sum. **E**odē tempe predicto monacho scdo apparēs testatus est tantū septem diebus se fuisse in purgatorio: id est in carēna

diuine uisionis. *De purgatorio s[an]c[t]i
patrick et penis eius. xxxviii.*

Loquamur nunc aliquid de purga-
torio. *No* Vbi est purgatoriu[m]?
Mo Quantum ex uarijs colligitur
uisionibus. in diuersis locis huius mu[n]di.
Paschasius teste gregorio i[n] calore
terminu[m] purgabatur: monachus q[ui]
dam sancti eucharistia in rupe quadam
iuxta treuerim post mortem anno i[n]
regro stetit. et aeris inclementia ibide[m]
sustinuisse narratur. Qui uero de pur-
gatorio dubitat. sciam pergit. pur-
gatoriu[m] sancti patrici intret: et de pur-
gatorij penis amplius no[n] dubitabit.

No Vellem aliquid certi nosse de eode[m]
purgatorio. *Mo* Cum sanctus patri-
cius gentem illam conuerteret et de pe-
nis futuris dubitarent: precibus obti-
nuit a deo illum locum. Est autem fossa
humilis muro uallata: et sunt ibi regu-
lares. Non est peccator adeo magnus
cui alia satisfactio inuigatur. q[uam] ut
una nocte in eodem sit purgatorio. Vo-
lentem intrare. premissa confessione.
co[m]municant et inungu[n]t: thurificant
et instruunt. Videbis inquit hac nocte
insultis demonu[m] et penas horribiles:
sed non poteru[n]t te ledere: si nome[n] ihu
semper habueris in ore. Et si demoni-
bus blandientibus siue terrenis
conseris. et ihu inuocare neglere-
ris: peribis. Quem in uespera ponen-
tes super fossam. locum claudunt. et
mane reuertentes: si non co[m]paruerit
ultra non expectatur. Multi ibi peri-
erunt. multi etiam reuersi sunt: quoru[m]
uisiones a predictis fratribus consp[eci]-
tae sunt. et uolentib[us] intrare ostenduntur.

*De monacho qui idem purgatoriu[m]
intrare uoluit. xxxix.*

Monachus quidam ordinis nostri
ex licentia proprii abbatis purgatoriu[m]
sancti patrici intrare uolens. difficiliter
tibus sedm morem fratribus et priore:
super marginem fosse positus est i[n] uespa-
Mor locus est uersus in baratru[m]: et ecce
demonies quasi de abyssu ebullientes.
dixerunt monacho. Si uis intrare ad
nos deponere crucem: cuiusdam ad istar
crucis formatam sic uocantes. Quib[us]
ille respondit. Vestem meam no[n] depo-
nam. Paratus sum intrare. paratus
sum uobiscum contendere: sed no[n] sine
ueste professionis mee. Cumq[ue] tota
nocte in hunc modu[m] cum eo uerbis dis-
ceptarent. nec tamen tangerent: ma-
ne in eodem loco ubi fuerat dimissus
reperitus est.

De pena abbatis corbeie. Capl. xl.

Tempore scismatis inter o[sc]on[um]
et philippu[m]. peregrinus quida[m]
de transmarinis ueniens partibus.
sclauiniam suam pro uino quod ni-
illis partibus fortissimu[m] est exponens:
intantu[m] bibit. ut inebriatus a mente
sua alienaretur: sic ut mortu[u]m eum
estimarent. Eadem hora ductus est
spiritus eius ad loca penaru[m]: ubi super
puteu[m] igneo operculo tectu[m] residere
conspexit principem tenebraru[m]. Interi
inter ceteras animas adductus est ab-
bas corbeie: quem ille multu[m] salutans
cum calice igneo potum sulphureum
ei ministravit. Qui cum bibisset. amo-
to operculo missus est in puteu[m]. Pere-
grinus uero cum ante limina inferna
haeret. et talia uidendo tremere: dy-

abolus fortiter clamauit. **A**dducite enim michi dominum illum qui fortis stat: qui sero uestem peregrinationis sue pro uino exponendo inebriatus est. Quo audito peregrinus ad angelum domini qui eum adduxerat respiciens: permisit quod nunquam inebriaretur. dummodo illa hora de imminenti periculo liberaret eum. Qui mox ad se reuersus. diem et horam notauit: rediensque in terram suam. eodem tempore predictum abbatem obisse cognouit. **De pena rudmigeri et potu eius. xli. ∞ ∞**

In diocesi coloniensi. non procul a colonia. miles quidam erat nomine rudmigerus. sic totus deditus uino: ut diuersarum uillarum dedicationes. tantum propter bona uenia frequentaret. Hic cum moriturus esset: filia eum rogauit. ut infra triginta dies sibi appareret. Quo respondente. hoc faciam si potero. expirauit. Post mortem uero filie per uisum apparetis: ait. Ecce presens sum sicut postulasti. Portabat enim cruce in manu sua: in quali in tabernis potare solebat. Dicente filia. pater quid est in uase illo: respondit. Potus meus ex pice et sulphure confectus. Semper ex illo bibo: nec eum epotare ualeo. Sicque disparuit. Et statim intellexit puella. tam ex precedenti dicta quam ex pena. modicam uel nullam esse spem saluationis eius. Vinum quidem hic blande ingreditur: sed nouissime mordebit ut coluber. **De pena sacerdotis propter sclauiniam peregrini. xlii.**

Ante illud tempus quo occisus est conradus episcopus hildensis

heimensis: peregrinus quidam in uilla quadam moriens. sclauiniam suam sacerdoti legauit: animam suam dum commendans. Quam uestem sacerdos suscepit: sed de anima modicum curauit. Serui uero siue pueri: noctibus se illa tegebant. Non multo post idem sacerdos. in ordine nostro factus est nouicius. Nocte quadam in dormitorio iacens et dormiens: per uisionem raptus est ad loca penarum. In quibus maximus erat demonum concursus: et occisus. Alij animas deducebant. alij suscipiebant: alij tormentis debitis inuidebant. Magnus illic erat clamor et tumultus: gemitus et plangit. Interim predictus episcopus claustris infernalibus presentatur: sed princeps tenebrarum uoce lugubri presentantes sic affatur. Reducite reducite illum: non enim noster est. innocenter occisus est. Sacerdos talia uidens et pauens: post ostium occultauit. Videns dyabolus in angulo quodam predictam sclauiniam dixit. Cuius est uestis illa? Respondit Sacerdotis illius qui stat post ostium. Quam cum a quodam peregrino in elemosina recepisset: nichil benefici anime illius impendit. Ad quod dyabolus. Valde occupati sumus: expediamus nos statim ab illo. Tollensque uestem quasi in fetidam atque bulientem leneam intinxit: de qua cum faciem et collum sacerdotis percussisset: ille exortatus fortiter clamauit. Adiuuate adiuuate. Quem cum signo uocis compescerent: respondit. Eum moride en incendit. Tunc surgentes inuenerunt caput eius totum multum:

sicq; in infirmitatib; deportauerunt
semitas. Nullam enī fecerat de eadē
negligentia confessionem. Hys ergo
que tristia sunt omis; ueniamus
ad premia patrie celestis. *De gloria*
irmetrudis abbatisse in dietkirchen

In monasterio sanctimonialiū *xlii.*
quod dietkirchen dicitur. abbatissa
quedam fuit nomine irmetrudis. Erat
enī uirgo corpore et amatrix disci-
pline; et totius norma iusticie. Cum
uero mortura esset. passionē coram
se legi fecit; et cum uentū fuisset ad lo-
cum illum. in manus tuas comendo
spiritū meū. et multa pietate cordis
hec uerba que ei ultima fuerūt dixit.
O amantissime uirgē. Scatimus a-
gonizans. cum xpō in manus xpī
spiritum emisit. Que post mortem
cum bte aczelme apparuisset. et illa
de statu eius sciscitaretur; respondit
Scatim in ipā hora quando anima
mea egressa est de corpore; fuit ante
deum. Et illa. Quare soror non appa-
ruiſti michi per hos triginta dies.
Respondit. Ego fui in gloria. et tu cir-
ca reliquias sanctarum vnde inuolu-
uiginiū eras occupata; nec te uolui
impedire. De gloria sanctimonialis
que aczelme apparuit in specula ig-
nea et de tūca. sū dauid. xliii.

Hec aczelma habebat quādam
sororem spiritualem in congregacōe
unice dilectam. Que cum mortura
esset. rogata est a bte aczelma ut sibi
post mortem appareret; quod et fecit.
Nam cū die quadam staret in orōne
aczelma. soror defuncta apparens ei
in specula ignea. sciscitanti de suo statu.

in speculo dauidico respondit dicens.
Sicut audiuimus sic uidimus in ciui-
tate dñi uirtutū. in ciuitate dei nrī. *et*
Nichilq; aliud loquens; oculis eius sub-
tracta est. Cum mortuus esset beate
memorie dauid monachus claustrē-
sis. cuius uita signis et uirtutibus ual-
de exstiterat illustris; data est predicte
aczelme una ex tunicas eius. Quam
cum propter uiri sancti amorē ualde
ueneraretur; ille quadam die ei appa-
rens dicit. Bona soror. tunica mea nō
est tibi necessaria; sed quidā peccator
conuersus est in claustro gerhardus
nomine. cognomento washart. illi des-
eam. Quod et fecit. Sciens hoc frater
eius carnalis fridericus monachus
nosſter; partem sibi dari petiuit. Qm̄
ille per mediū sanctes partem sibi re-
tinuit; reliquam fratri transiūsit. P-
quam plurime sanitates apud nos
facte sunt. De gloria monachi cuius
aiā ad instar sagitte fuit ante deum.

Monachus quidā *xlv.*
ordinis nrī alteri quidam mo-
nacho sibi familiari apparens post
mortem in gloria nūcta; cum de sta-
tu suo requireretur. respondit. *Autq;*
sagitta de arcu emissā tam cito uola-
re potuit ad locum destinatū; quam
anima mea de corpore egressa fuit
ante deum. Nec mirū. Quadragita
enī annis xpō in ordine seruierat; ad
instar sagitte multos salubriter vul-
nerans exemplo recte conuersationis.
pennis subleuatus contemplationis.
De scolare cuius aiā in specie colūbe
assumpta est. xlv.

In ciuitate būnensi. *∞*

quedam inclusa erat habitans: religi-
osa satis atq; deuota. **H**ec cum nocte
quadam rimulis celle sue splendorem
inmichi cerneret. et diem esse putaret:
terreca propter horas nondū dictas.
surrexit. fenestram uersus cimiteriū
aperiuit: et ecce iuxta caput sepulchri
cuiusdam scolaris recenter illic sepul-
ti. miri decoris femina stare cōspexit.
Gloria corporis eius eandem lucē crea-
uerat. **S**tabat et columba in uera sup
tumulū: quam illa capiens misit in
sinū suū. **I**nclusa uero licet tam intel-
ligeret que esset: tamen cū reuerencia
que nam foret requisit. **C**ui illa. **E**go
sum mater xpi. et animā scolaris hui?
qui uere martir est tollere ueni. **R**euerca
scolares si innocenter uiuūt. et libenter
discunt. martires sunt. **E**t si postea
artes doctas in caritate maxime i dei
seruicio exercuerint: magnā ex hoc
mercedem consequuntur. **De manu**
scriptoris in arnisburgh.

In arnisburgh monasterio .xlvi.
ordinis premonstratensis. scriptor
erat richardus nomine: anglicus
natione. **H**ic plurimos libros in eodē
cenobio manu propria conscripserat:
mercedem sui laboris prestolans i celis
Hic cum fuisset defunctus. et in loco no-
tabili sepultus: post uiginti annos
tumba eius aperta. manus eius dex-
tera tam integra tam uiuida est repe-
ta: ac si recenter de corpore animato p-
sisa fuisset. **R**eliqua caro in puluerem
redacta fuit. **I**n testimoniū tanti mi-
raculi. manus eadem usq; hodie in
monasterio reueruatur. **B**ene erat op-
huius scriptoris caritate informati.

De odore magistri petri cantoris.

Magister petrus .xlvi.
cantor parisiensis. uerbo. uita
et exemplo multos edificauerat. **H**ic
in fontenella domo ordinis nri factus
nouicius. infra annū probationis
defunctus est: et in caplo sepultus. **C**ū
q; postea necessitate edificiorū corpus
eius esset transferendū. aperto sepul-
chro. tam magnus et suauissimus
ex illo odor efferbuit: ut nares omni-
um illius fragrantia reficerentur. **O**do-
r ille signū erat eximie eius doctrine:
cuius mercedem receperat in celo.

De predicatore ordinis premonstratensis

Sacerdoti cuidam .xlv.
ordinis premonstratensis i hac
que fuit expeditione. preceptum erat
contra sacraenos crucem predicare.
Cumq; in tpa predicatione corporali
molestia tactus hominē deponeret:
cuidam loco suo post mortē apparuit
Quem cum ille interrogasset quomō
haberet. uel si aliquid molestie morēs
pertulisset: respondit. **V**idebatur mi-
hi pena mea satis longa. **C**umq; mo-
rerer. non nisi demones circa me uidi:
qui animā egredientē ceperūt abdu-
cere. **E**t quibus unus dixit. **N**umquā
bene seruasti professionē tuam. neq; o-
bedientiā abbati tuo promissam. **E**t
subiūxit statim alter. **N**umquā pre-
dicasti sincere dñm tuū. id est gratis.
Et intellexi statim accusante conscie-
tia. quia interq; uerū dixisset. **C**umq;
in hūc modū diuersi diuersa contra
me proponerent: et ego iam positus
fuissam in desperationē. eo q; nō esset
qui pro me responderet: maxime cū

circumspiciens neq; beatam dei genitricem
 mariam. neq; aliquem angelorum uidi-
 sem: ecce xps adueniens manu tenuit
 me dicens. Sequere me quia tu predicasti
 me. *Mor* turba omnis spirituum san-
 ctorum disparuit ad instar fumus: et ego
 xpm secutus sum ad gloriam. Nullam
 enim aliam penam excepto illo terrore
 passus sum. *Hys* etiam qui libenter
 orant: referam exemplum satis inconti-
 uum. *De aut maius crucibus erat
 scriptum Ave maria q' pl. .1.*

Quius quidam colonienfis illam
 habebat consuetudinem: ut quo-
 tiens solus esset semper oraret. Cum
 ad ecclesiam suam redeundo. uel in curia
 sua deambulando: angelicam maxime
 ruminabat salutationem. Qui cum
 mortuus esset. quidam nepti sue in
 habitu splendido apparebat. In quo
 maxime tamen in caligis et in calceis
 scriptum erat p totum. uersiculus aue
 maria gratia plena. *7 c.* Quia ut dixi
 eundem uersiculum deambulando fre-
 quenterauerat: crucibus eius et pedibus
 crebrius inscriptus apparebat. Quia
 anima non potest a corpore separari
 sine magna acerbitate: subiecto decla-
 ratum exemplo. *De conuerso q' dixit
 pectus suum quasi lapide marmoreo pre-*

mi cum moreretur. .li.
Ante hoc quadringentum cum
 prior quidam de ordine regularium in
 quadam curte monasterii sui hospites
 collegisset: et iam mensa esset prepa-
 ta ipse tanto sopore cepit affici: ut nisi o-
 culi dormiret moreretur. Qui cum in-
 lecto se redinasset: mox quidam eius
 conuersus. qui alteri grangie preerat

dormitanti affuit dicens. *Dne* cum
 licentia ura uado. Et ille. Quo uadis?
Respondit conuersus. Ad deu uado: qia
mortuus sum in hac hora. Et prior.
Cum multi perfecti uiri transierint per
purgatorium. quid est q' tu tam absolute
dicas te statim esse uentum ad deu? Ad
 quod ille respondit. Habebam consue-
 tudinem ut quociens transirem coram
 crucifixo hanc dicerem orationem. *Dne*
ihu xpe per illam amaritudinem qua
sustinueris propter me in cruce. maxi-
me quando anima tua egressa est de
corpore tuo: misere anime mee in
egressu tuo. Et exaudiuit orationem
meam dñs: meq; misertus est. Et dixit
prior. Quomodo fuit tibi moriens?
Respondit. Videbatur michi in agonia
q' totus mundus esset lapis unus: et p
meret pectus meum. Viri em perfecti
propter uitam futuram. quandoq;
ualde ardentem desiderant mortem. de
morte theoderici et guntheri. .lii.

Tres iuuenes de ciuitate
 bunensi conuersionis gracia.
 ad nouum castrum domum ordinis nostri
 uenientes: omnes ibidem recepti sunt.
 Ex quibus unus theodericus. alter
 gunterus: tertius uocabatur sigerus.
 Primo mortuo. gunterus remissus
 sue peregrinationis et superne beati-
 tudinis. ad quam suum conuitem iam
 uocatum crediderat: cotidie ad illius
 tumulum fleuit. Quem die quadam
 uox de sepulchro hys uerbis alloquitur
 est. Consolare frater consolare: quia
 accius uenies ad me. Cuius uultum cum
 abbas tristem cerneret. et causam
 tristitie ab eo requireret. et ille dicere

renueret: ut ab eo extorquere potuit.
Paucis diebus elapsis et ipse uocatus
 est: illi conuictus in celo. cui cum multis
 lacrimis assonari desiderauit in mu-
 do. Hec a sighero bunc recitata sunt.
No. Puto quod merces uistorum multa
 sit in celo: **Mo.** Hoc tibi ostendam in
 sequenti capitulo. **De conuerso qui dixit**
cisterciensem ordinem maximam habere
in celo premium. liii.

Conuersus quidam nigri ordinis
 defunctus est. Die quadam duo
 bus monachis cenobii sui in conclaui
 sedentibus: ille ostio latenter aperto
 ingressus est ad eos. Quo uiso cum ter-
 rerentur scientes eum mortuum: ait ille.
 Cognoscitis ue me: Respondentibus
 eis. bene te cognoscimus. tu es talis fra-
 ter noster: repetit eum interrogare
 de statu quorundam animarum. Quos
 ille de singulis expeditur dicens. qual-
 dam esse male. quasdam ualde male:
 quasdam etiam bene. quasdam ualde
 bene. Quem cum etiam interrogassent
 de griseis monachis: respondit. Pre-
 mium illorum maximum est: et lucet sicut
 sol in regno celorum. Hec michi relata
 sunt a quodam abbate nigri ordinis.

No. Claritatem corporum uellem michi
 aliquo exemplo probari. **Mo.** Ut cum
 taceam de transfiguratione domini corpo-
 ris: referam exemplum quod nuper au-
 diui. **De glorificatione cuiusdam nigri**
de glorificatione corporis hesitantis. liiii.

Magister quidam parisiensis
 infirmatus. cum de glorifica-
 tione corporum cogitaret. et hesitans i
 corde suo diceret: quomodo poterit esse
 ut corpora ista fictilia et putrida lucere

possint in futuro sicut sol: ad pedes
 suos quos de operimento ereperat res-
 pexit. Et ecce tantus splendor de illis ex-
 iit: ut oculi eius reuerberati eos in-
 tueri nequirent. **Mo.** quod ad se reuersus
 gratias egit christo: cuius uirtute animum
 moueretur ad fidem resurrectionis
 reductus est. **No.** Quomodo poterit
 oculi tantum fulgorem sustinere? **Mo.**
 Ut dicit augustinus longe erit tunc
 alterius potentie quam modo: nam et
 ipsi glorificabuntur. **De dauid monacho**
qui oculos in rotam solis defixit. lvi.

Cum sanctus recordaretur
 dominus dauid monachus claustris
 adhuc esset in corpore: sepe sedens
 in labore. in ipsum globum solarem re-
 uerberans oculis ad instar aquile
 respexit. Huius rei testes sunt seniores
 nostri: qui sepius uiderunt. Si enim deus tam
 tam uirtutem tribuit oculis infirmis.
 quid hoc miraris de oculis glorifica-
 tis? **No.** Dic queso que erit gloria
 corporum. uel que gloria animarum? **Mo.**
 Vtriusque homines gloria nobis im-
 plicabilis est. **De doctis electorum**
post resurrectionem. lvi.

In nouissimo die ut dicit apostolus.
 omnes resurgentis: sed non omnes i-
 mitabimur. Soli electi immutabuntur
 per glorificationem utriusque hominis.
 Gloria corporis consistit in quatuor: do-
 ctibus. id est in subtilitate. claritate. im-
 mortalitate. agilitate. Quatuor erunt
 partes corporis. ut omnis eius natura
 glorificetur. Corpus constat ex quatuor
 complexionibus. id est sanguine. co-
 lora. melancoli a. flegmate. que cum
 quatuor elementis concordant. Sanguis

cum aere. colera cum igne. melancoli a
 cū terra: flogia cum aqua. Quidquid
 enim corpus humanum habet de aere. tra-
 sibilis in subtilitate. quid de igne in clari-
 tatem. quid de terra in immortalitatem:
 quid de aqua in agilitate. De his qua-
 tuor dotibus scriptum est. fulgebunt iusti
 et tamquam similes in arundineto dis-
 current. **¶** Dotes uero anime sunt ag-
 nicio. dilectio. fructio. Anima beata deum
 agnoscat. agnitiū diliget: dilecto fruetur.
¶ Post resurrectionem generalem. septe-
 narius iste trinitati personarū uige-
 tit: et felix tunc ille denarius electis re-
 promissus perficietur. **¶** Dotes debeant
 inaequales esse: dicit apostolus. Sicut
 inquit stella a stella differt in clarita-
 te: ita erit et resurrectio mortuorum.
¶ De die iudicii uellem nunc aliquid
 certificari. **¶** De die illo nemo scit:
 quia dies domini sicut fur in nocte. id est
 inopinate et improuise ita ueniet. **¶**
 In qua forma apparebit christus. **¶** In
 forma serui omnibus apparebit. sed glo-
 rificata. **¶** Exhibebit omnibus eundem
 uultum. **¶** Non. Bonus apparebit ius-
 tis: malis terribilis. **De cynolpho**

¶ Circa hoc **templario. lvi.**
 biennium sacerdos quidam mor-
 tuus est in briseke de ordine templario-
 rum. nomine cynolphus: uir satis reli-
 giosus. Que de illo dicturus sum. ipse
 michi sepius recitauit. Cum adhuc pu-
 er esset. in domo matris sue infirma-
 tus: sacram communionem suscepit. Et
 iunctus est iam tamen anima egredi-
 ente. Egressam uero angelus domini. diuino
 uultui presentauit. Quē uultum puer quā-
 si per uelamen contēplabatur: ei quē seuerus

ualde uidebatur. Et ecce mors dyabolus
 affuit. Cui cum puerum accusare uellet
 nec causam inueniret: ait ad deum. Domine
 puer iste obulum germano suo furaba-
 tur: nec umquam inde egit penitentiam.
 Iustus es: et iuste iudicare debes. Non di-
 mittes reatum: quia non restituit ab-
 latum. Cui dominus respondit. Velles ut per
 tantillo puerum hunc dampnarem.
 Mea iusticia non est absque misericordia.
 Supplicanti pro anima. uiginti qua-
 tuor senioribus qui in circuitu sedis erant
 culpa remittitur: morsque ad preceptum
 dei deducta in puteum igneum proiecta est.
 In quo tantam penam pertulit: ut post
 ea eam uerbis explicare nequirit. Post
 horam ab angelo a quo missa fuerat
 extracta: iudici presentata est. Cuius fa-
 ciem tunc amoto uelamine perspi-
 cue uidit: tantam familiaritatem. iocun-
 ditatem atque dulcedinem puero exhibens.
 ut deosculari potuisset si uoluisset. Et
 cum ante culpam in humana forma
 christum uidisset: post purgatorium in di-
 uinitate eundem meruit contemplari.
 Iuxta quem uidit gloriosam eius ge-
 nitricem semperque uirginem mariam
 in solio splendido residentem: et in circui-
 tu eius multitudinem angelorum. patri-
 archarum. apostolorum. martirum. confes-
 sorum. uirginum: aliorumque iustorum. Dya-
 bolus uero timens animam perdere: ait
 ad deum. Bonum est ut reducatue ad
 corpus: ut amplius adhuc tibi seruiat.
 Cui dominus respondit. Hoc non dicis prop-
 ter eius salutem: sed propter tuam ne-
 ciam. Speras enim quod per corpus peccando
 cedere posses in partem tuam. Data
 tamen sententia. anima corpori restituitur.

Obtinuit ne angelus secundo bu-
nclaravalle naret. Ium.
Sacerdos quidam est willhelmus noie,
cuius mentione feci in distinctione oc-
taua. caplo quadragesimonono. huius
diuinitus multa reuelantur. Anno
siquidem presenti cum in oracoe sta-
ret: factus in excessu mentis captus
est ante tribunal dñi. Ad cuius dexterā
angelum cū tuba stare conspexit. Quē
ep̄c ualida uoce cunctis electis patri
exercentibus audientibus: sic allocutus
est. Bu rna. Quod cum fūm fuisset:
tam ualida erat uox eiusdem tube. ut
totius mūdus quasi foliū de arboze tre-
mere uideretur. Cui oī dño dixerat bu

Hestitemus ergo ingredi in ciuitatem illam. in qua nulli sunt terremotus nulli gemitus uel suspiria: sed dei laus assidua. In qua nulla pericula. sed securitas firma: in qua non est mortalitas. sed uita eterna. In qua

rantor nullus. discordia nulla: sed pax
plena. In qua nullus esurit nullus sitit:
quia sacietas illuc perfectissima. Qua
tuor hec l̄ma in tribus uersiculis pro
pheta comprehendit dicens. **L**auda the
rusalem dñm. lauda deum tuū syon.
Lauda corde: lauda ore. **Q**uare? **E**ū
confortauit seras portarū tuarū: ecce
securitas. **B**enedixit filius tuus in te:
ecce immortalitas. **Q**ui posuit fines tu
os pacem: ecce pax et concordia. **E**t a
dipe frumētī saciat te: ecce sacietas.
De gaudio ciuiū huius br̄e ciuitatis
in alio loco dicit idem psalmista. **S**icut
letantiū omnium habitatio est in te. **C**ō
prehendit breuiter. quod longis sermo
nibus explicari non poterat. **N**ō erit
enī ip̄a letitia qualis hic agitur: ubi
de filiorū susceptione letantur. uel de
munere diuitiarū et honorū gratū
lamur. **Q**uod igitur explicari non
poterat: sumpta qualicūq; simili
tudine. dicit ut potuit. **S**icut letantiū
inquit. id est uere letantiū: ut sit expres
sio ueritatis et non nota similitudis.
ut ibi. **T**amquā unigeniti a patre. id
est uere unigeniti. **I**ustorū letantiū.
septiformis est actio. **V**iuūt ultra infi
nibili. sapiūt archana dei: amant de
um et proximū. **L**audant quod ocl̄s
non uidet: quia sūt inuisibilia. et qđ
auris non audiuit: quia sūt in pace
quietissima: nec in cor hoīs ascendit.
quia sūt incomprensibilia. **G**audēt
gaudio ineffabili: ueloces sūt et securi
ri. **B**ē illi qui illuc dñcente dño puene
runt. ubi omnis cogitacio utinitur.
et cuncta desideria superantur: ubi ta
lis felicitas p̄cipitur. que nulla cōtra

rietate perditur. **N**ō **M**iseri sūt qui
ad tantam leticiam non suspirant.
Nō **V**erum dicas. **Q**uia dyalogo
nr̄o finis imponēdus est. simul xp̄m
qui omnis consumationis finis est
deprece mur: ut ea que tua interroga
tione siue mea responsione cōfecta
sunt. legentibus nec nō et audientibz
ad meritū proficiant: ut sic edificatio
proximorū nr̄orū fructus fiat la
bor. **Q**uod nobis prestare dignetur
ip̄e de quo loquimur ihesus xpr̄istus
dñs noster. mūdi redemptor. electorū
confrater. rex angelorū: et ut breuiter
concludam. ultra merces et leticia om̄
sanctorū. **C**ui cū patre et spiritu scō.
laus honor et imperiū per infinita
secula seculorū amen. **E**xphat duode
cima distinctio de p̄m̄io mortuorū.

Exphat scđa pars dyalogorum dñi
cesarij.

Codinus Grigui Stilus Auctorem Reu
ciscens.
Ingeroz In Medium Veluti Floua Ver
bula Spergens.
Sic Ut Mitis Amor Terat Aspera
Mictus Illa.
Corrigat Ac Mores Adadat Jota
Vera Salubres...

Cesarij munus sumat amica
manus.

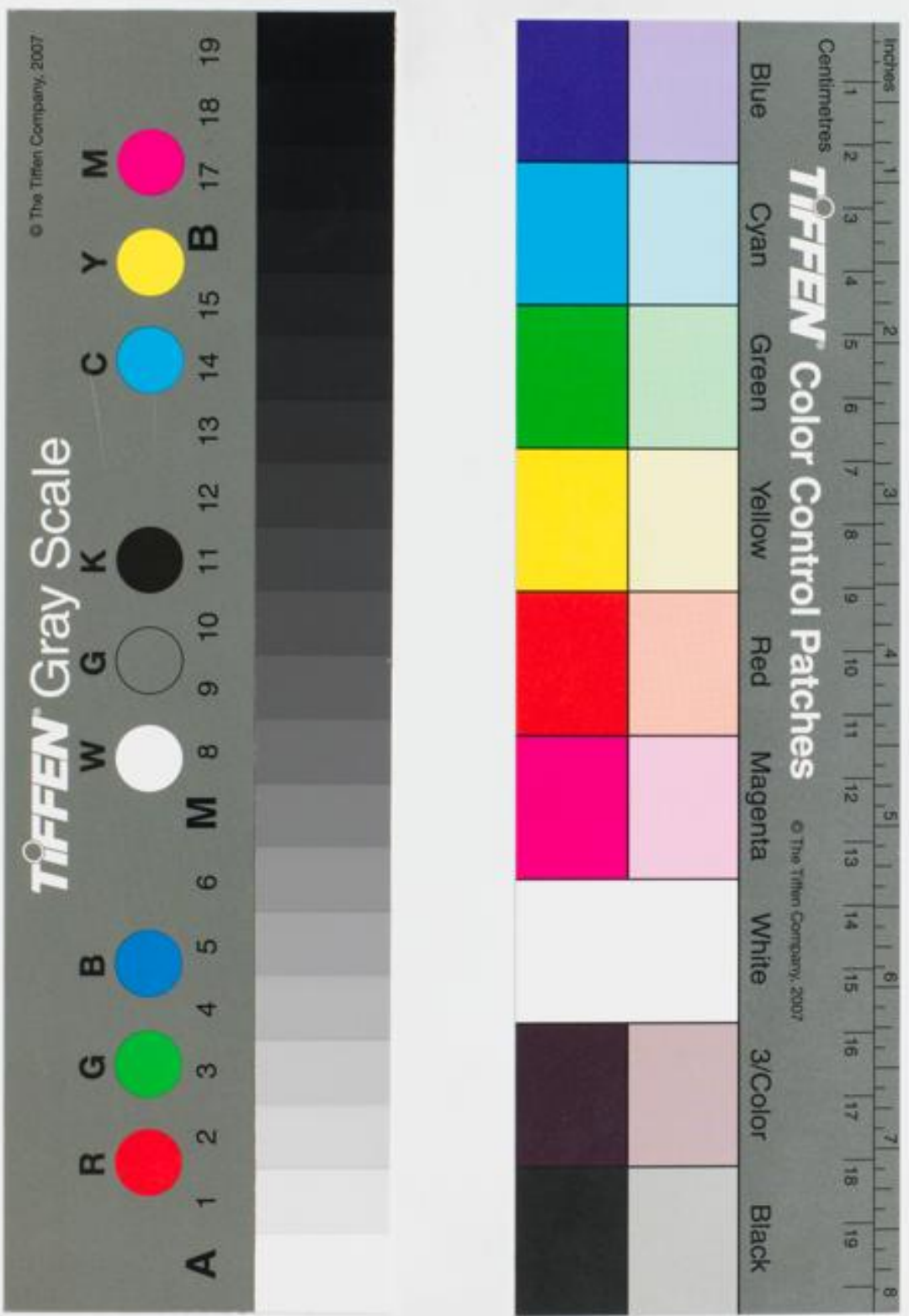
三才圖會

1105

10

LANDES-
LIMB-STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

1874

© The Tiffen Company, 2007

TIFFEN® Gray Scale

A 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19
R G B W K C Y M
B